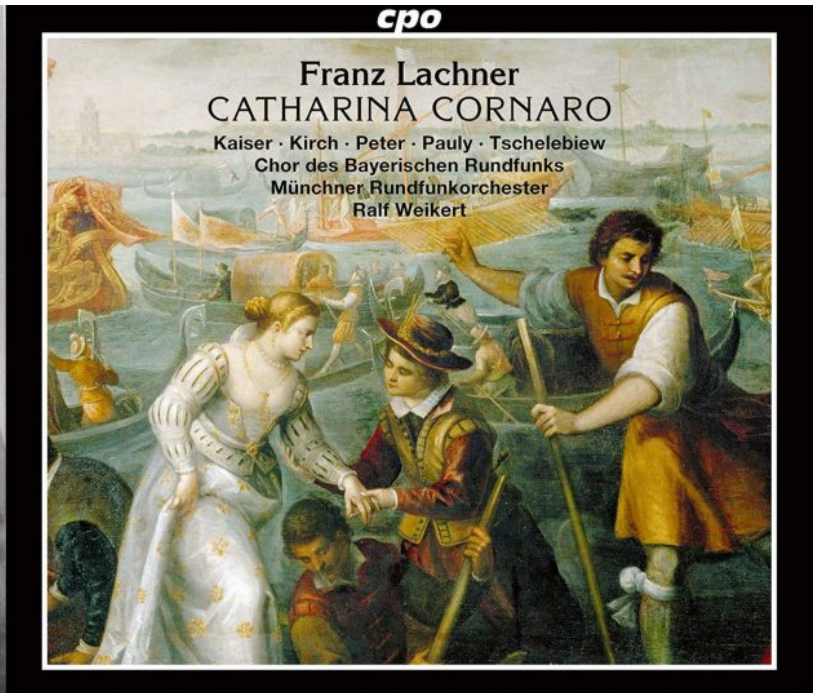

Tysk operararitet räddad ur glömskan

Franz Lachner: Catharina Cornaro, Königin von Zypern cpo 777 812-2 (2 CD)

Foton (vänster-höger): Franz Lachner © Fritz Luckhardt ur *Porträtsammlung Friedrich Nicolas Manskopf* - © CPO

”Stor tragisk opera med balett i fyra akter”. Så lyder undertiteln på Franz Lachners opera *Catharina Cornaro*, som tillsammans med Wagners *Rienzi* och några operor av Heinrich Marschner och Peter Joseph von Lindpaintner anses utgöra den främsta exponenten för denna bortglömda tyska variant av fransk *grand opéra*.

Catherina Cornaro uruppfördes med stor framgång i München 1841, nästan exakt samtidigt som urpremiären i Paris på Fromental Halévys opera *La reine de Chypre*, med vilken den har Henri Saint-Georges libretto gemensamt. (Även Donizetti, Pacini och Michael Balfe har komponerat operor på samma tema).

Efter den sista insceneringen av operan i München 1903, till 100-

årsminnet av Lachners födelse, föll den som så många andra i glömska.

År 2012 återupplivades den inför ett konsertframförande i München. Ett uppförandematerial framställdes, och nu har alltså operan kommit ut på cd.

Franz Lachner (1803-90), som under sin ungdom hade varit kapellmästare vid Kärntnertortheater i Wien och vän med Franz Schubert, verkade större delen av sitt liv som Generalmusikdirektor i München, där han lade grunden för ett musikliv med stort internationellt anseende. Hans verkförteckning är gedigen och innehåller fyra operor, åtta symfonier, sju orkestersviter, två oratorier och otaliga andra verk. Hans yngre bror Ignaz, även han tonsättare, liksom den tredje brodern Vinzenz, efterträdde Jacopo Foroni som kapellmästare vid Stockholmsoperan.

Operans handling skildrar den venezianska adelsdamens Caterina Cornaros (1454-1510) politiskt påtvingade giftermål med den cypriotiske kungen Jakob von Lusignan. Catharina (tysk stavning) avvisar under hot sin trolovade, adelsman Marco Venero. Jakob, som så småningom inser att Catharina aldrig hade blivit lycklig med honom, ber Catharina om förlåtelse. Operan slutar med att den av sina politiska fiender dödligt förgiftade Jakob avvärjer ett angrepp från den venezianska flottan och utnämner Catharina till drottning av Cypern med Marco som beskyddare.

Musiken följer traditionen från Weber och Spohr, men har övergivit den tyska romantiska operans talade dialog. Det musikaliska förloppet är rappt och medryckande, säkert delvis på grund av att den sammanlagda speltiden om 3 ½ timmar har kortats ned med en knapp tredjedel. Oavsett förbluffas man över Lachners dramatiska puls och anar också en viss italiensk inspiration när det gäller rytmisk accentuering och driv i orkestern.

Andra aktens stämningsfulla gondoljärsång med flöjt och harpa kunde ha varit en pärla av Schubert. Tredje aktens pampiga bröllops- och

kröningsscen, med dess orgelklanger inifrån Venedigs Markuskyrka, leder tankarna både till Spontinis brett anlagda köroperor och till *Gästernas intåg* i Wagners *Tannhäuser* som låg fyra år fram i tiden. *Tannhäuser* och *Lohengrin* ligger inte heller långt borta i fjärde aktens stora duett mellan Catharina och Jakob och det är uppenbart att Wagner i dessa sina operor även tagit intryck av Lachners opera.

Det finns ett par tidigare inspelade nummer ur *Catharina Cornaro* i Bayerska radions arkiv, bland annat den klassicistiskt hållna uvertyren. Annars finns mig veterligen bara Catharinas vackra aria i fjärde akten, *Dulde, schweige, mein Herz!*, som tillsammans med arior ur Lachners övriga tre operor formar innehållet på en cd innehållande tyska operarariteter med sopranen Cornelia Much på märket Beaux från 1998.

Inspelningen av operan, lysande framförd med **Bayerska radions kör och orkester**, gör denna vackra och obegripligt försummade opera stor rättvisa.

Den österrikiska sopranen **Kristiane Kaiser** sjunger rollen som Catharina med underbar lyster. Hennes sopran, slank och expansiv, kommer väl till sin rätt i en av operans höjdpunkter, den stora scenen i andra akten med dess lätta återklanger från *Friskyttan* och *Oberon*.

Fästmannen Marco sjungs något grovkornigt, men med känsla av **Daniel Kirch**, en tenor som inte så lite erinrar om den en gång så populära Rudolf Schock.

Desto mer nobelt, och med en klar och vacker diktion, sjungs Cyperns storsinte konung Jakob av den schweiziske tenoren **Mauro Peter**.

Andrea Cornaro, veneziansk adelsman och någon slags förmyndare till Catharina, gestaltas välvårdat av den tyske barytonen **Simon Pauly**, som också har något av en hit på sin lott; *Bald nahen die Gäste*, inför det stundande och med stor dramatik avbrutna giftermålet mellan Catharina och Marco i första akten.

Styckets skurk, den venezianske senatörn Onofrio, sjungs däremot stolpigt och med svajigt vibrato av den tyske basbarytonen **Christian Tschelebiew**.

Återigen (efter operor av Ferdinand Ries, Albert Lortzing, Carl Reinthaler och andra) är det skivmärket cpo som visar att tysk 1800-talsopera inte bara är Weber och Wagner. Det informationsrika texthäftet innehåller libretto på tyska och engelska.

Henry Larsson

Franz Lachner: Catharina Cornaro, Königin von Zypern.

Dirigent: **Ralf Weikert**

Chor des Bayerischen Rundfunks, Münchner Rundfunkorchester

Catharina Cornaro: **Kristiane Kaiser**

Marco Venero: **Daniel Kirch**

Jakob II: **Mauro Peter**

Andrea Cornaro: **Simon Pauly**

Onofrio: **Christian Tschelebiew**